

Március idusának megszentelt helyei 1928-ban

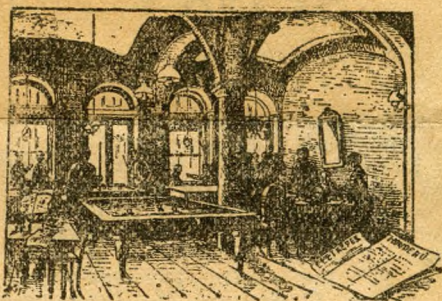
A sajtószabadság szülőhelyén — autóalkatrész-raktár van — Ahol kegyelettel őrzik a Szabadság-Csarnok emlékét — Petőfi utolsó pesti otthonában egy rajongó lelkű szabómester lakik

1848-iki március 15-ike szent napjának sok minden emlékeztető jele van itt Budapesten. És a gyönyörű nap minden mozzanata fölötte ott lebeg a zseniális költő, lánglelkű Petőfink szellemalakja. Kossuth Lajos-ucca 3-ik szám alatt, a Szép-ucca sarkán van az az épület, amelyben március 15-én kinyomatták a szabadsajtó első termékét, a *Talpra magyar!* és a 12 pontot, amely a magyar nemzet kívánságait tartalmazta. A híres Landerer és Heckenast-féle nyomdában történt a hajnalnak ez a pirkadása. Elzarándokoltunk e házba, ahol most a Petőfi-emléktábla van a ház falán, ott 1848-ban erkély volt, ahonnan Petőfi Sándor a lent gomolygó ember-tömeghez intézte lángoló szavait.

Pilvax-házat, egy csomó házzal együtt lebontották és a helyén egy belga társaság építette föl a mostani hatalmas bérpalotákat. A régi Pilvaxból hozták át az alábbi szövegű emléktáblát, amely most az új Pilvax falán található: „*Ez a kávéház volt 1848-ban a Forradalmi Csarnok, itt gyűltek össze naponta a szabadságért lelkesedő ifjak, a márciusi ifjuság. Itt szavalt a legelőször március 15-én Petőfi Sándor a Nemzeti dalt: „Talpra magyar, hí a haza!” — Emlékkük, szellemük éljen itt és mindennél.*”

Petőfi szobáiban Hódusz Pál szabómester lakik

Senmiféle emléktábla nem jelöli meg azt a házat, ahol Petőfi Sán-

A régi Pilvax-kávéház kívülről és belülről

A nyomda a pincében volt. Ez a pince most autó-alkatrész raktár. Itt már semmi nem emlékeztet a régi szép napokra. A Landerer-nyomda uccai helyiségeiben most autókereskedés van. A nyomda berendezési tárgyainak egy részét, így azt a kézigépet, amelyen a *Talpra magyar!* nyomták — a Petőfi-házban őrzik.

A Szabadság-Csarnok

A márciusi ifjuság híres gyülekező helye a Szabadság Csarnok, vagy ahogy közismertebb a neve, a Pilvax-kávéház — ma már a múlté. A nevezetes kávéháznak esupán a nevét őrzi a Belvárosban lévő ugynevezett Pilvax-kávéház. A régi — az Uri-ucca 7. szám alatt volt, alacsony, földszintes épületben. Eltűnt az Uri-ucca is, amelyből Koronahereg-ucca, majd nemrég Petőfi Sándor ucca lett. A régi

dor mint ifju férj lakott és ahonnan karddal az oldalán indult a szabadságharc csatáiba, hogy soha többé vissza ne térjen hitveséhez és Zoltán nevű kisfiához. Ez a ház Rákóczi-ut 12. szám alatt van. Jóformán úgy áll a régi ház, mint 1848-ban. A változás csak annyi, hogy akkoriban a Dohány-ucca felől is volt egy kapubejárata. A régi kapu helyén az udvar felőli részen a házfelügyelő lakása van, az ucca felől pedig üzlethelyiség van.

Petőfi Sándor egykori lakása a második emeleten, a 10-es szám alatt van. Ezidőszent Hódusz Pál szabómester lakik Petőfi szobáiban. Három szoba ez, kettő nagyobbacska, az egyik kisebb. Az ablakok a Dohány-uccára nyílnak. A konyhaablakok az udvarra néznek. Itt még a kilincs is az, a mit Petőfi Sándor érintett.

Hódusz Pál szabómester elmond-

ja, hogy fizéves korában került a házba, amelyet akkoriban Marczibányi-háznak hívtak. A házmesternél, az öreg *Piskó János*nál tanulta ki a szabómesterséget. *Piskó* akkoriban már 25 éve házmester volt itt. Neki mesélte a házban lévő gyógyszerész egykori gazdája, *Müller* gyógyszerész, hogy látta és ismerte *Petőfi Sándort* és a családját. *Hódusz Pál* hiven őrzi *Piskó*, illetve *Müller* gyógyszerész minden szavát.

— Mindig az volt a vágyam, — mondja *Hódusz Pál*, — hogy *Petőfi* lakásába kerülhessek. Most én őrzőm a régi, szent emlékeket. *Piskó János* mesélte, hogy *Petőfi Sándor* negyven napig lakott ezekben a szobákban és innen vonult a háboruba. *Müller* gyógyszerész a gyógyszerészertár ajtajából látta, amikor *Petőfi* kardját csörtetve kilépett a kapun és hadba vonult.

— Azt is látták, amikor *Petőfi* a gang napos oldalán kis kocsi-ban tologatta *Zoltánkát*, a kis fiát. A gyerek ríni kezdett, erre az apa csörgővel játszott kicsinyének, a mikor pedig ez sem használt, bekiáltott a lakásba a feleségének:

— *Te asszony, csitítsd már el ezt a bőgő majmocskát. Ugy látszik, ehetsékje van.*

— Erre aztán kijött a gangra *Petőfiné*, aki ragyogó szépségű asszony volt, kezébe kapta a gyereket és így szólt a férjéhez:

— Nem tudsz te bánni a gyerekekkel. Addig rángattad, míg felkötötted.

Ilyen és hasonló emlékeit őrzi a régi házban *Petőfi Sándornak*. De emléktábla nem jelöli a szabadságharc dicső, nagy hőseinek emlékezetét a kopott, *Rákóczi-uti* ház sárga falán. Nyilván nem sietős dolog a késői, törpe utódoknak.

Simonyi Sándor dr.

